

**Magyar
Természetvédők
Szövetsége**
Föld Barátai Magyarország

Várhelyi Olivér

Az Európai Bizottság egészségügyért és élelmiszer-biztonságért felelős biztosa

cab-varhelyi-contact@ec.europa.eu

Tárgy: Génmódosítást és európai szintű növényvédő szereket szabályozó kérdések

Tisztelt Biztos Úr!

Mint környezet- és természetvédelem és a mezőgazdaság kérdéseivel foglalkozó civil szervezetek keressük meg Önt több európai szintű növényvédő szereket és génmódosítást illető szabályozási kérdésben. Kérjük fontolja meg javaslatainkat és adjon lehetőséget, hogy azokat egy személyes/online találkozón kifejthessük Önnek.

Az új génmódosítási technikákkal előállított növények szabályozása

Az EU élelmiszerbiztonsági jogszabályainak erőssége a biztonsági ellenőrzésekre vonatkozó szigorú szabályozásában rejlik. A jelenlegi uniós jogszabályok szerint a génmódosított szervezetek új generációjának (új GMO-k) is kockázatértékelésen kell átesniük, mielőtt élelmiszerként, takarmányként vagy vetőmagként forgalomba kerülnének. Ez biztosítja a fogyasztók azon jogát, hogy a tényleges kockázatoktól függetlenül, megfelelő információk birtokában hozhassanak döntéseket az élelmiszerekkel kapcsolatban. Ezen felül a géntechnológiai úton módosított szervezeteket (GMO-kat) tartalmazó élelmiszereket és takarmányokat egyértelműen jelölni kell. Ez biztosítja a fogyasztók azon jogát, hogy a tényleges kockázatoktól függetlenül, megfelelő információk birtokában hozhassanak döntéseket az élelmiszerekkel kapcsolatban. Ennek célja a polgárok, az élővilág és a haszonállatok védelme a nem tesztelt GMO-k potenciálisan káros hatásaitól.

Az új génmódosítási technikákkal kapcsolatban [egyre több kockázatra vetnek fényt az újabb kutatások](#). Ez még inkább indokolja, hogy továbbra is fennmaradjon az új GMO-kra vonatkozóan is az engedélyezési és kockázatértékelési kötelezettség.

Amennyiben az új génmódosítási technikákkal előállított növényeket kivonnánk a jelenlegi uniós GMO szabályozás hatálya alól, annak elsődleges [vesztesei](#) a fogyasztók, az élelmiszer-feldolgozók és a kiskereskedők lennének. Szintén a vesztesek között lennének a gazdák, különösen azok, akik elkötelezettek az ökológiai gazdálkodás vagy a hagyományos (GMO-mentes) gazdálkodás mellett. Ezen felül az új GMO-k deregulációja sokrétű negatív hatással lehet a természetre is.

Mindezek fényében az uniós állampolgárok egészségéért felelős biztосként arra kérjük önt, hogy a jelenlegi uniós szabályoknak megfelelően tegyen meg mindent azért, hogy továbbra minden géntechnológiai úton előállított szervezet - beleértve az új génmódosítási technikákkal

előállított növényeket is - át kell, hogy essen alapos kockázatértékelésen, az új GMO-kra is vonatkozzon az engedélyezési kötelezettség, biztosítani kell a jelölési kötelezettséget és a nyomkövethetőséget minden GMO-ra, beleértve az új GMO-kat is. Ennek érdekében kérjük, a Bizottság vonja vissza az új GMO-k (new genomic technics - NGTs) deregulációjára vonatkozó javaslatot!

Beporzók védelme

A rovarölő szerek pusztítják azokat a beporzókat, akikre az élelmiszertermelésünk épül. Különösen az egészséges élelmiszerek – mint a gyümölcsök és a zöldségek – esetében elengedhetetlen a beporzás. Sok esetben léteznek alternatívák a rovarölő szerek helyett, például feromon-alapú biokontroll alkalmazása szőlőültetvényeken és gyümölcsösökben, hosszútávú vetésforgó, valamint a mezőgazdasági területeken fenntartott növénydiverzitás. Azok a gazdák, akik magas szintű integrált növényvédelmet alkalmaznak, azt jelzik, hogy a rovarölő szerek azok a növényvédő szerek, amelyekre elsőként lehet elhagyni, mivel hatékony alternatív megoldások állnak rendelkezésre.

Abban az esetben, ha hatékony, nem-kémiai alternatívák léteznek – mint az előbb említettek –, miért engedélyezi a Bizottság továbbra is az idegrendszerre toxikus szereket, amelyek károsak a méheinkre, a vadbeporzókra és az emberi egészségünkre is?

Mezőgazdasági biodiverzitás változása

Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség megállapításai szerint Európában a fajok és élőhelyek eltűnésének, az élőhelyek degradálódásának egyik legfőbb oka az a helytelen mezőgazdálkodási gyakorlat, ami fokozódó mértékben használja és terheli a környezeti erőforrásokat. (SOER 2020. The European Environment – state and outlook 2020. Knowledge for transition to a sustainable Europe. European Environment Agency, 2019.) A kémiai növényvédelem negatív hatása a rovarok állományainak fogyatkozásában, illetve a gyomnövények megritkulásában közvetlenül is tetten érhető, és mivel ezek számos állatfaj táplálékbázisát adják, a teljes táplálékhálózat érintett, beleértve a védett madarakat és az apróvad-fajokat is. A rovarpopulációk összeomlása olyan pótolhatatlan ökológiai szolgáltatásokat sodor veszélybe, mint a megporzás, a tápanyagkörforgás, valamint a mezőgazdasági kártevők és inváziós fajok szabályozása.

Az Európai Unió 2030-ig elfogadott Biodiverzitás Stratégiája is megfogalmazza, hogy a szántóföldi madarak és a rovarok, főleg a beporzók fontos mutatói a mezőgazdasági ökoszisztémák állapotának, létfontosságúak a növénytermesztés és végső soron az élelmezésbiztonság szempontjából. E fajok riasztó mértékű hanyatlását meg kell állítani és vissza kell fordítani. A „termelőtől a fogyasztóig” stratégiának megfelelően a Bizottság intézkedéseket fog hozni annak érdekében, hogy 2030-ra a vegyi növényvédő szerek használata és kockázata összességében 50%-kal csökkenjen, a legkockázatosabb növényvédő szerek használata pedig 50%-kal essen vissza. Ehhez kapcsolódóan a tavalyi évben elfogadott Természethelyreállítási Törvény is célokat tűz ki, hogy a tagállamok a mezőgazdasági ökoszisztémák biológiai sokféleségének növelésére vonatkozóan is bevezetik a szükséges helyreállító intézkedéseket, figyelembe véve az éghajlatváltozást, a vidéki területek társadalmi és gazdasági igényeit, valamint az Unión belüli fenntartható mezőgazdasági termelés biztosításának szükségességét.

Kérjük Biztos Urat segítse elő, hogy a kitűzött célok elérése érdekében a megfelelő szabályozási lépések időben megtörténjenek.

A SUD hatékonyabb végrehajtása

A 2009-ben elfogadott SUD irányelv (Peszticidek Fenntartható Használatáról szóló Európai Irányelv, 2009/128/EC) célja fokozatosan csökkenteni a peszticid-függést, és védeni az állampolgárokat és a biodiverzitást.

Az integrált növényvédelmi módszerek (IPM) alkalmazása már 2014 óta kötelező a jelenlegi a SUD irányelv szerint. IPM-ben első a megelőzés, a szintetikus növényvédőszer használata csak az utolsó lépés lehet.

Kérjük ezért a Biztos urat, hogy ösztönözze, hogy:

- Az egész EU-ban teljes mértékben legyen végrehajtva a jelenlegi Peszticidek Fenntartható Használatáról szóló Európai Irányelv (SUD) azáltal, hogy biztosítják az integrált növényvédelmi módszerek (IPM) hatékony alkalmazását, valamint hogy akadályozzuk meg a lakosok és a védett természeti területek peszticideknek való kitétséget.
- Védjék meg a polgárokat a peszticideknek való közvetlen kitétségtől: tiltsák be a peszticidek használatát közterületeken és ösztönözzék ennek európai szintű előírását..
- Dolgozzanak hatékonyan azon, hogy ambiciózus peszticid-csökkentési célokat érjenek el a Zöld Megállapodás (Green Deal) célkitűzéseinek teljesítése érdekében, és reagáljanak az európai polgárok igényeire, például az “Mentsük meg a méheket és a gazdákat” európai polgári kezdeményezésre”.

PFAS peszticidok és TFA szennyezés

2020-ban az EU ígéretet tett arra, hogy betiltsa az összes felesleges PFAS-vegyületet Európában, de a PFAS-vegyületeket tartalmazó „növényvédőszerkeket” kihagyták a javaslatból, azzal a téves feltételezéssel, hogy azokat az EU növényvédőszer-törvénye már kellőképpen szabályozza. Egy nemrég [közzétett vizsgálat](#) máris az ellenkezőjére derített fényt. A PFAS-pesticidek egyáltalán nem szükségesek a növénytermesztéshez, könnyen kiválthatóak. A PFAS-pesticidek engedélyezésének fenntartása az EU-ban ahhoz vezet, hogy a polgárok nap mint nap ki vannak téve a PFAS-szermaradványoknak és a vizeinkben folyamatosan nő a PFAS peszticid ezen belül a fő bomlásterméke a TFA (trifluor ecetsav) szennyezettsége.

2011 és 2021 között 31 különböző PFAS-vegyületet tartalmazó peszticid szermaradványát [mutatták ki az EU-ban](#) a gyümölcsökben és zöldségekben. 10 év alatt megháromszorozódott azon gyümölcsök és zöldségek száma, amelyek legalább egy PFAS-pesticidek szermaradványát tartalmazzák. Hazánkban különösen rossz volt a helyzet: Magyarországon 2011 és 2021 között a vizsgált 8801 gyümölcsminta 12,7%-a, a 8596 zöldségminta 7,5%-a tartalmazott legalább egy PFAS-pesticidek. A [PAN Europe jelentése és vizsgálatai](#), szerint a PFAS pesticidek bomlástermékét a TFA-t 11 uniós ország 36 európai csapvízmintájából 34-ben mutatták ki – [közte a magyarországi ivóvízmintában is](#). Nemrég Németország kérelmet nyújtott be az Európai Vegyianyag-ügynökséghez (ECHA), hogy a TFA-t (trifluor-ecetsav) az R1B kategóriába sorolják, mint korlátozandó reprodukcióra toxikus anyag.

Az alulírott civil szervezetek kérik ezért, hogy kezdeményezzék:

- Kezdeményezzék a EU-ban a engedélyezett 37 PFAS növényvédő szerre vonatkozóan azok sürgősségi felfüggesztés, az 1107/2009/EK rendelet 69. cikke alapján.
- Ösztönözzék, hogy a PFAS-vegyületekre vonatkozó REACH szerinti általános gyors korlátozás megvalósuljon.
- Támogassák a gazdákat a PFAS-pesticidek helyettesítésében más, ideális esetben vegyszermentes növényvédelmi megoldásokkal.

Növényvédőszer koformulánsok

Méhészek akut mérgezéssel szembesülnek, amikor olyan méheket vonzó növényeket – például repcét – permeteznek napközben, még ha csak fungicideket is használnak. Ugyanez a jelenség tapasztalható, amikor virágzó takarónövényeket, mint például mustárt vagy mézontófűvet (phacelia), glifozát-alapú herbicidekkel permeteznek. Feltételezzük, hogy ez a méhekre mérgező segédanyagok jelenléte miatt következik be. Kérdezzük ez alapján, hogy

- Hogyan biztosítja az Európai Bizottság, hogy a méheket mérgező segédanyagok ne kerüljenek a piacra?
- Mit tesz a Bizottság annak érdekében, hogy az emberi egészségre káros segédanyagok ne kerüljenek a piacra?
- Milyen intézkedéseket tervez a Bizottság az élelmiszereinkben előforduló maradványok ellenőrzésére?

Az EU-ban betiltott növényvédőszer exportja és jelenléte import termékekben

A svájci Public Eye civil szervezet és az Unearthed, a Greenpeace UK kutatórészlege által végzett kutatás [felfedte](#), hogy az EU-tagállamok 2018-ban 81 165 tonna, az EU-ban betiltott peszticid exportjára adtak engedélyt. Az érintett 41 hatóanyagot az egészségünkre, illetve környezetünkre jelentett elfogadhatatlan mértékű hatásai miatt tiltotta be az EU. Az importáló országok háromnegyede alacsony és közepes jövedelmű ország.

Az elmúlt években az EU több nemzetközi fórumon, illetve a vegyi anyagokkal kapcsolatos fenntarthatósági stratégiájában is kötelezettséget vállalt, hogy véget vetnek a nemzeti/uniós szinten betiltott veszélyes vegyi anyagok exportjának. E kötelezettségvállalások ellenére – a vegyipari cégek intenzív lobbijának köszönhetően – az EU eddig semmi érdemi lépést nem tett azért, hogy megszülessenek az export felszámolásához szükséges konkrét jogszabály-módosítások. Ezért 2024. június 5-én, a Környezetvédelmi Világnapon több mint 200 civilszervezet ismét [levélben fordult az Európai Bizottsághoz és a tagállamok minisztereihez](#), szorgalmazva, hogy az EU haladéktalanul tiltsa be az uniós szinten tiltott peszticidek exportját.

Mindközben a Bizottság az elmúlt években aktívan, az általa szorgalmazott szabadkereskedelmi egyezményeken (pl. EU-Mercosur Egyezmény) keresztül tovább növelné az európai peszticidexportot. Az EU-ban betiltott növényvédő szerek használata az alacsony és közepes jövedelmű országokban az európai mezőgazdasági termelőkkel szembeni tisztességtelen helyzethez vezet. [1]

Ezzel párhuzamosan előremutató módon az Mezőgazdasági és Halászati Tanács (AGRIFISH Tanács) 2025. január 27-i ülésén Christophe Hansen mezőgazdaságért felelős biztos elkötelezte magát amellett, hogy az EU-ba importált élelmiszerek ugyanazoknak a szabványoknak feleljenek meg, mint az EU-n belül előállított termékek.

Kérjük ez alapján, hogy Ön is tegyen lépéseket, hogy az európai gazdák esélyegyenlősége és az európai fogyasztók védelme érdekében az EU-ba importált élelmiszerek ne tartalmazzanak az EU-ban betiltott növényvédő szereket. Bár az EU vállalta, hogy fokozatosan kivonja a veszélyes növényvédő szereket, továbbra is engedélyezi az ilyen szerek maradványait az importált termékekben.

Kéréseink tehát:

1. **Biztosítsa, hogy az importált élelmiszerek megfeleljenek az uniós előírásoknak** azáltal, hogy az EU-ban betiltott növényvédő szerek határértékeit (MRL) az alapértelmezett kimutatási határra (0,01 mg/kg) csökkenti.
2. **Hozzon intézkedéseket a betiltott növényvédő szerek exportjának megakadályozására**, és vezessen be szigorúbb szabályozást az aktív hatóanyagok és növényvédő szerek kivitelére.

Légi Permetezés

A **2009/128/EK irányelv** (SUD) alapvetően **tiltja a légi permetezést**, de egyes esetekben **derogációt** engedélyez, ha nincs más ésszerű alternatíva és a környezeti kockázatok megfelelően csökkenthetők. Az engedélyezési folyamat során a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a permetezés ne veszélyeztesse az emberi egészséget és a környezetet, valamint hogy minimálisra csökkentsék az elsodródás kockázatát. A tagállamok felelősek az ellenőrzésért is.

Alulírott civil szervezetek az alábbi kritikát fogalmazzák meg az EU jelenlegi légi permetezési gyakorlatával kapcsolatban.:

- A légi permetezés során - még a legszigorúbb ellenőrzési feltételek mellett is - a növényvédő szerek jelentős része elsodródik a célterületen kívülre, szennyezve a nem célzott ökoszisztémákat, a talajt, vizeket és természetes élőhelyeket. Ez veszélyezteti a biológiai sokféleséget a védett természeti területeket. Ennek hatása különösen súlyos a beporzók, kétélűek és más élőlények számára, amelyek rendkívül érzékenyek a peszticid-expozícióra.
- A peszticid cseppek lakott területekre, iskolákra, ivóvízforrásokra juthatnak, növelve a lakosság és a mezőgazdasági dolgozók vegyszer-expozícióját.
- A derogációk indokolatlansága – Bár a 2009/128/EK irányelv elvileg tiltja a légi permetezést, számos tagállam rendszeresen kér derogációt, gyakran anélkül, hogy megfelelő alternatívákat keresnének. Ez aláássa a fenntartható növényvédelemre vonatkozó EU-s célkitűzéseket.
- Civil szervezeteink szerint az EU nem biztosít megfelelő ellenőrzést a légi permetezés során. A szabályok betartása országonként eltérő, és sok esetben nem megfelelően dokumentált vagy ellenőrzött, így a környezeti és egészségügyi hatások pontos felmérése nem lehetséges.
- Fenntartható alternatívák figyelmen kívül hagyása – A tudósok és zöld szervezetek szerint az EU-nak hatékonyabban kellene támogatnia a mechanikai és biológiai védekezési módszereket, valamint az integrált növényvédelmi rendszereket, amelyek hosszú távon valóban csökkenthetik a peszticidhasználatot és a környezeti kockázatokat.

Tekintettel arra, hogy az EU elkötelezett a növényvédő szerek használatának csökkentése és a fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok előmozdítása mellett a „Termőföldtől az asztalig” stratégia keretében, a légi permetezésre vonatkozó derogációk fenntartása ellentétes ezen célokkal. Elengedhetetlen, hogy az Európai Bizottság felelősségteljesen betartassa a szigorú környezetvédelmi és közegészségügyi előírásokat, és a peszticidszabályozást az EU jogszabályaiban rögzített elővigyázatosság elvével összhangba hozza.

Számos uniós tagállam már felismerte a légi permetezés veszélyeit, és szigorú szabályozásokat vezetett be, vagy teljes tiltást rendelt el. Az EU-nak követnie kell ezt a példát,

megszüntette a derogációk lehetőségét, és ehelyett olyan alternatív növényvédelmi stratégiákat kell támogatnia, amelyek biztonságosabbak és fenntarthatóbbak. Kérjük ezért, hogy hozzon határozott intézkedéseket a légi növényvédőszer-alkalmazásra vonatkozó összes derogáció felfüggesztésére az EU-ban, és erősítse meg a meglévő szabályozásokat annak érdekében, hogy mindenki számára tisztább és egészségesebb környezetet biztosítson.

Tisztelettel,

Budapest, 2025. február 23.

Magyar Biokultúra Szövetség
1132 Budapest
Visegrádi u. 53. III/1.
Adószám: 18708181-1-01

Czeller Gábor
elnök
Magyar Biokultúra Szövetség

Éger Ákos
ügyvezető elnök
Magyar Természetvédők Szövetsége

Dr. Halmos Gergő
igazgató
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Bross Péter
elnök
Országos Magyar Méhészeti Egyesület